

ישראל קורצק קורצ'אק
اسرائيل تقرا كورتنشاك

מצחיק נורא

מאת: יאנוש קורצ'אק, כתבים, כרך ו', עמ' 26-30

תרגם: אורי אורלב

בעל בית בקש להציג את בתו בחברה ולשלח את בנו לחוץ-לארץ לסיים למודינו. ואמר:
- אעלה את שכר הדירה לכל הדיירים בביתי.

והעלה.

וחש שביעות רצון האפנינית לאנשים שמלאו את חובתם.

כאן מתחילה שורה ארצה של מקרים מצחיקים מאוד...

בבית שהיה שגד לו היתה חנות הלבשה תחתונה ואביזרי אפנה. בעל החנות הצטער מאוד כששמע שמעלים לו את שכר הדירה; אחר כך שקל זמן רב את כל האפשרויות, חשב, בחר, בדק והחליט לבסוף:

- אפטר את אחד המוכרים. על תפירת חלצה אשלים מהיום עשר קופיקות פחות. על תפירת עניבה אשלים מהיום חמש קופיקות פחות. לא אתן השנה שום מענקים.

ואכן נגלה מעל לבו.

מאותו יום נאלצו שבע תופרות של חלצות ושלוש תופרות של עניבות לעבד כל יום שעה נוספת כדי לקבל את אותו שכר שקבלו קודם. משרת החנות נאנח בצער מפני שלא יוכל לרכוש השנה לילדיו עץ אשוח לחג המולד. המוכר פתח לו חנות מכשירי פתיבה ותוף שלוש חדשים אבד את הנדוניה שהביאה לו אשתו ואת כל הונו הקטן. הוא מכר את כל מה שהיה לו והגר עם אשתו ועם ילדיו למנצ'וריה.

באותו בית היתה עוד חנות, מכלת. בעל המכלת הצטער שמעלים לו את שכר הדירה, אחר כך הרהר בדבר עד שהחליט:

- הנקניקים של נקניקביץ טובים, אבל אחוז הרוח קטן; הנקניקים של נקניקובסקי גרועים, אבל הרוח הוא חצי חצי. על לחם ועל לחמניות חלותרסקי נותן אחוז גבוה יותר מלחמונוביץ. בטיב הקמח והמלח ממילא אף אחד לא מבין; וחלב עם עמילן ועם מים עדין נשאר לבן. במסחר אין סנטימנטים...

בקומה הראשונה, בחזית, גר עורך דין. הוא הצטער כשנודע לו על העלאת שכר הדירה ומסר את הבשורה הרעה לאשתו, והגברת החליטה:

- אני מתפטרת מועד האגדה לקוטנות הקיץ. אשלים למורה רק ששה רובלים לחדש, ולנער שנותן שעורים פרטיים לזגמוש – שבעה. אבטל את המנוי של הילדים ל"השבועון שלי", ואת המנוי שלי על "הסקירה הפדגוגית"; גם אשכנע את בעלי שישלח את הירחון "בריאות", שאינו נחוץ לעורך דין. הרפד יקבל רק שני זלוטי לזלונות של חלון אחד, ומאחורי "שער הברזל" אתמקח עם הרוכלות עד פלות הנשמה.

המורה בשכר של ששה רובלים נאלצה לקבל על עצמה עוד שעור מחוץ לתכנית ובטלה שעור אחד שנתנה חנם לבנו של שוער בית הדירות שהתגוררה בו. הניער שנתן שעורים פרטיים לזגמוש אמר: "לא רצו לתת יותר, אמא, אבל גם כך יספיק לדמי הרשמה, ואני לא צריך מעיל מפני שהחרף יהיה חם בודאי". והרוכלות בשוק נאנחו על הפגיעה במסחר מפני שעכשו כל אחד רוצה לקנות את הכל בחנם...

בקומה השלישית, באגף השמאלי, התגורר רואה חשבון. באשר נודע לו על העלאת שכר הדירה, מהר ללכת אל דידי וְאָמַר לו: "ספרת לי אתמול על השעתיים בערב; שניתי את דעתי ואני מסכים". הדיד השיב: "נדמה לי שכבר מצאו מישהו, אבל אשתדל". הוא הודיע למעמד האחר שהמשרה תפוסה והמעמד האחר הביא את הבשורה הזאת לאמו האלמנה הקשישה וחסרת ההכנסה....

הרופא מן הקומה השנייה, באגף המקביל, נקרא אל חולה ברחוב שצ'יגלה ולקח ממנו תשלום של רובלים אחדים, מפני שאי אפשר לשחק בפילנתרופיה כאשר בעל הבית מעלה את שכר הדירה. ואשתו של החולה, אחרי שהוציאה את הרובל האחרון כדי לשלם עבור הבקור, לא נשאר לה כסף לקנות את התרופה ומשכנה את מטפחתה החמה ולא פדתה אותה עוד.

הפקיד מן הקומה השלישית באגף השמאלי החליט, שאין טעם להתחזות לצדיק כאשר החיים נעשים קשים מיום ליום. מה לעשות: צריך לקחת, כשנותנים – השחד הוא מלה לא יפה, אבל יש בו כמה צדדים חיוביים...

אחד הפסאות ביציע העליון של אולם התאטרון, בהצגת אופרה, נשאר מיתם: יכול היה לשבת שם הדייר מן הקומה הרביעית אלמלא העלו לו את שכר הדירה.

המשדך ששכן בחצר השנייה צמצם את סגל העובדים שלו בגלל הוצאות הדיור המאמירות, ופטר את אחד משני השרתים שלו. לשרת המפטר היו שלושה ילדים. מה לעשות, והוא קבל על עצמו עבודה לחלק עתון כלשהו. מכיון שהרויח עכשו רק מחצית מן הסכום שהרויח לפני כן, הוא השפיר פנה קטנה בחדרו לגנן צעיר. אבל הגנן בקר אצל אחותו שילדיה חלו בדיפתריה והדביק במחלה את ילדי השרת ושלשתם נפטרו תוך שבוע אחד, בזה אחר זה....

במרתף הבית גר סנדלר. ממש ברגע שהביא הממנה על הבית את ההודעה העצובה על שכר הדירה, בקשה סטשקה מאביה ששניה כדי לקנות מחברת. הסנדלר השיב: "גמרנו. ילדה לא צריכה ללמוד", ושלח אותה ללמוד רקוד – גיסו עבד בתאטרון. ולשוליות שלו צמצם קצת את מנות המזון...

קרו עוד הרבה דברים מצחיקים שונים. מקרים מצחיקים כאלה היו יותר מאלף ויותר משלשת אלפים. התוצאות של מקרים אלה ימשכו עד סוף העולם.

הסנדלר אבד את שלשת ילדיו, זאת אומרת שמתי גם ילדי הילדים הללו, ונכדיהם, ונכדי נכדיהם שהיו ממלאים בנדאי תפקיד כלשהו בחיי משפחות אחדות, כלומר בחלק קטן של האנושות.

ותשאלו בנדאי:

- אבל מה מצחיק כאן את המחבר?

- אני רואה כאן הרבה מאוד דברים מצחיקים.

בשביל בתו של בעל הבית שאביה מבקש להציגה בחברה, בשביל בנו החיב לסיים את חק המודיו בחוץ לארץ – בלי להפיר אותם כלל, עובדות הדיירות של אבא שלהם, שתופרות בקצה השני של העיר. שוליות הסנדלר מקבלים פחות אכל. לילדיו של משרת החנות לא יהיה עץ בחג המולד. לתלמיד לא יהיה מעיל. בגללם אבדו כתבי עת את המנויים שלהם, האגדה לקיטנות קיץ – חברה; אולם התאטרון – צופה אחד באופרה; הרוכלות בשיק – חלק מרוחיהו; בן האלמנה – את המשרה שצפה לה במשך שנה שלמה.

למענם נפטרו שלושה ילדים. ילדה אחת נשלחה ללמוד רקוד. בגללם יקבלו לקוחות חנות המפלת קמח גרוע ויותר מים בחלב. בגללם אבדו שני מפעלים הגונים, מאפייה ויצרן נקניקים, את המפיץ שלהם.

האם זה לא מצחיק?

ישראל קורצאק קורצאק
اسرائيل تقرا كورتشاك

כְּדֵי לְהַצִּיג עֲלֵמָה אַחַת בְּחִבְרָה וּכְדֵי שֶׁנֶּעַר אֶחָד יְסִיִּים אֶת לַמּוֹדֵיו אֲבָד חֶלֶק קָטָן שֶׁל הָאֲנוּשׁוֹת חֶלֶק מִמִּשְׁכְּרֵתוֹ אוֹ אֶת כְּלָהּ, אֲבָד יִשְׂרָאֵל לַמּוֹדֵים, מְזוֹן בְּרִיאָה, אֲפֵלוּ אֲבָד אֶת חַיֵּיו.

לְמַעַנְם נִלְקַחָה יִלְדָה מִשְׁלַחַן הַלַּמּוֹדִים וְנִשְׁלַחָה לְלַמֵּד לְרִקְדָּה.

הַמְצָחִיק בְּכָל זֶה הוּא שֶׁבְּעַל הַבַּיִת אוֹ יִלְדֵיו בְּכָלֵל אֵינָם יוֹדְעִים עַל כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהֵם הֵיוּ מוֹתְפָּלְאִים אִם הִנֵּה מִיִּשְׁהוּ מְסַפֵּר לָהֶם שְׂאֵי שֶׁם בְּקִצָּה הַשָּׁנִי שֶׁל הָעִיר, תּוֹפְרֵת עֲנִיָּה מְקַרֵּבָה אֶת עֲצָמָה לְמַעַנְם.

זֶה מְצָחִיק עַד כְּדֵי כִּד שֶׁאֲפֵלוּ הוֹמורִיסְטוֹן הִנֵּה פּוֹרֵץ בְּבִכֵי מַעֲמֵק הַלֵּב. וְהֵאֵם דְּמַעוֹתָיו שֶׁל הוֹמורִיסְטוֹן אֵינָן מְצָחִיקוֹת מְאוֹד?

